

PAPIESKI INSTYTUT STUDIÓW KOŚCIELNYCH

Zespół nr 49

**Zbiór materiałów dotyczących Kościoła i Hospicjum
św. Stanisława B.M. w Rzymie
1925-2000**

Inwentarz

Opracowała dr Lidia Potykanowicz-Suda

Warszawa 2025

Wstęp

Najcenniejszym i najstarszym polskim zabytkiem poza Krajem jest Kościół św. Stanisława B.M w Rzymie. Inicjatorem jego powstania był kard. Stanisław Hozjusz, który odwiedzając Rzym podczas Roku Świętego 1575 zauważył, że licznie przyjeżdżający wówczas Polacy, w odróżnieniu od innych narodów mających swoje placówki duszpasterskie w Wiecznym Mieście, nie mają miejsca, w którym mogliby znaleźć duchowe i materialne wsparcie. Na prośbę kard. Hozjusza papież Grzegorz XIII przekazał na polski kościół świątynię pw. S. Salvatore dei Pensili, powstałą prawdopodobnie w IV w. Kard. Hozjusz przejął ją 6 grudnia 1578 r. i zaraz rozpoczął przebudowę. Wśród ówczesnych ofiarodawców na rzecz kościoła polskiego byli m.in. królowa Anna Jagiellonka wraz z mężem królem Stefanem Batorym oraz rody magnackie. Po śmierci kard. Hozjusza dzieło dokończył jego sekretarz ks. inf. Stanisław Reszka. Odbudowaną świątynię konsekrował w 1591 r. biskup krakowski kard. Jerzy Radziwiłł. Powstałe wówczas przy kościele hospicjum służyło przez wiele lat nie tylko pielgrzymom, ale też studentom polskim w Rzymie. Obecny wygląd kościoła uzyskał po przebudowie w 1757 r., a współczesny wystrój pochodzi z czasów panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. W okresie zaborów kościół i hospicjum przejął car rosyjski. Hospicjum stało się miejscem zamieszkania dla Rosjan, a kościół przekształcono na prawosławną cerkiew. W 1920 r. dzięki staraniom biskupa krakowskiego Adama Stefana Sapiehy Polacy odzyskali świątynię, która była zaniedbana i zrujnowana. Jej remont trwał wiele lat, z przerwą w czasie II wojny światowej. Zakończono go dopiero na obchody czterechsetlecia konsekracji w 1991 r. Obecnie kościół wraz z hospicjum są centralnym miejscem duszpasterstwa polskiego w Rzymie.

Papieski Instytut Studiów Kościelnych zgromadził materiały dotyczące Kościoła i Hospicjum św. Stanisława B.M. w Rzymie. Są to głównie broszury odnoszące się do jego historii oraz fundatora kard. Stanisława Hozjusza i patrona św. Stanisława, biskupa krakowskiego. Całość dokumentacji ułożono rzeczowo-chronologicznie. Opracowany zespół liczy 6 jednostek archiwalnych, co stanowi ok. 0,09 mb. akt i obejmuje on lata 1925-2000.

Bibliografia:

Duszpasterstwo Polaków w Rzymie, <https://duszpasterstwopolakowwrrzymie.com> [dostęp: 17.08.2025].

Machejek M. *400 lat Kościoła i Hospicjum św. Stanisława w Rzymie*, Rzym 1978.

Papieski Instytut Studiów Kościelnych, *Zbiór materiałów dotyczących Kościoła i Hospicjum św. Stanisława B.M. w Rzymie 1925-2000*, zespół nr 49 sygn. 49/1-2.

Sygn.	Tytuł	Daty	Opis j. a.
1	Publikacje w formie broszur, biuletynu dotyczące Kościoła i Hospicjum św. Stanisława B.M. w Rzymie	1925-2000	broszury, biuletyn – 8 sztuk, druk, ang., pol., wł.
2	Artykuły odnoszące się do Kościoła i Hospicjum św. Stanisława B.M. w Rzymie	1937-1982	luzy, druk, pol., wł. k. 47
3	Przewodniki po Rzymie z informacjami o Kościele i Hospicjum św. Stanisława B.M.	1934-1966	broszury – 3 sztuki, druk, pol.
4	Publikacje o św. Stanisławie, biskupie krakowskim, w związku z 900-leciem jego męczeństwa	1978-1979	broszury – 6 sztuk, druk, pol.
5	Zbiór informacji na temat kard. Stanisława Hozjusza	1969-1972	luzy, broszura, folder, druk, pol., wł., k. 32
6	Program Pielgrzymki Roku Świętego Polaków z Emigracji do Rzymu w dniach od 2 do 8 sierpnia 1975 r.	1975	broszura, druk, pol., s. 12

Ogólna liczba pozycji: 6

Warszawa 2025

dr Lidia Potykanowicz-Suda